

Maskinsmeden i Gundsølille

Egnshistorisk Nyt nr. 2 – 1999 – udgivet af Egnshistorisk Forening i Gundsø

Om Maskinsmeden i Gundsølille.

I Gundsølille boede der i mange år en mand ved navn Niels Peter Nielsen. Han ejede en smedie, der lå midt i byen ved vejen til Aagerup og han blev altid omtalt som Maskinsmeden; mange kendte end ikke hans fornavn, han og hans kone Emmy kom fra Vindinge, men havde forinden boet i Greve-Maine, hvor deres første barn Poul Nielsen blev født. Han lever stadig i bedste velgående, og bor som 91 årig i Himmelev, og har fortalt meget både om sin barndom og siden om sit virke i Gundsølille som vognmand.

Niels Peter Nielsen og Emmy boede først en tid i et gammelt hus i Ll. Valby, da arbejdede Niels Peter som Smedesvend hos smeden i St. Valby. 28/11 1911 købte han matr. no. 22, i Gundsølille, nu er Gundsølillevej nr. 51, af Anders Nielsen, der var veteran fra krigen 1864. N.P.Nielsen havde i en årrække Anders Nielsen på aftægt, der var sat til en værdi af 150 kr. årligt. Matr. no. 22 var et af de huse i Gundsølille der ved udskiftningen fik tildelt en jordlod på Nyvang, vest for byen. På denne lod er siden opført en ejendom som nu tilhører Thorkild og Ruth Jensen (nu St. Valbyvej nr. 232). Matr. no. 22 havde også et jordstykke ved den lille "Skov" der ligger vest for Gundsølille, men den lod solgte maskinsmeden på et tidspunkt til justitsråden for den formidable sum af 500 kr.

Huset på matr. no.22, er sikkert meget gammelt; i dets papirer står at det er opført 1871, men det er sikkert meget ældre, da man i tingbogen ser at der 1/10 1862 er lyst arvefæste til enke Ane Sophie Pedersdatter, og 12/10 1876 ved vielse tinglyst skøde til Anders Nielsen, (veteran). I en røde på husets sydside i den vestre ende, har tre ejere ridset navn og årstal: A. N 1871- N.P.N. 1911- H.H.A. 1978,- og N.P.Nielsens søn Arnold har i en røde på den vestlige side af den mod syd gående længe ridset sit navn og årstallet 1917.

I det lille hus, som jo ligger der endnu, fødtes i årenes løb 9 børn, og man begriber ikke, hvordan 9 børn og 2 voksne har fået plads til at opholde sig, endsige sove, men de har nok sovet flere i samme seng, som det var ganske almindeligt dengang. - Selv blandt voksne tjenestekarle var det almindeligt, at lilledrengen lå sammen med forkarlen. Det har min egen far prøvet, han havde, da han tjente på Gundsølillegården, den senere trafikminister Carl Petersen i sengen hos sig. Somme tider vækkede far ham og sagde, "Nu Carl, nu må du op, nu er der rotter", så tog de hver sin kæp og jagtede rotter midt om natten, men hver gang de fik stoppet noget i rottehullet, gnavede de

bare et nyt ved siden af, for hele gulvet var pilråddent. Gården var meget gammel, og derfor var det faktisk en god ting da den brændte i 1903, men det er en anden historie.

I forvejen var der en grovsmed i byen som skoede bøndernes heste og reparerede deres forskellige redskaber. Den slags arbejde interesserede ikke Niels Peter meget, han var mere interesseret i mekanik, og det forstod han sig på. Han gjorde ligefrem små opfindelser på disse områder, og han var den første i byen der brugte svejseteknik og havde drejebænk, og han rejste en vindmotor i gården, som ved et meget sindrigt system trak hans forskellige maskineri i værkstedet.

Hans speciale var at reparere tærskværker og petroleumsmotorer, og han opsatte adskillige vindroser som alle fungerede fint. Overfor smedien fik han sat en benzintank op, hvorfra han som den første solgte benzin til bilerne, der stadig blev flere af, ligesom han i 1924 startede vognmands forretning og på et tidspunkt havde hele 2 lastbiler og en lillebil, - jo Niels Peter var en meget virksom person. Det skal også lige nævnes at han under krigen 1940 -45 i nogle år var tilsynsførende ved N.E.S.A.s ledningsnet, og i de hårde vintre, med megen sne, løb han på ski ud over markerne og tilså ledningsnettet.

Han havde en svaghed, som han delte med flere andre bysbørn: han kunde godt lide nogle bajere, og han kom - ligesom næsten alle i byen - meget i forsamlingshuset, og han var en meget dygtig gymnast der især var skrap til at stå på hovedet i flere minutter uden at røre sig.

Foto fra ca. 1935: Maskinsmed Hans Peter Nielsen, Gundsølille, står på hovedet i Boserup skov ved Roskilde. Snekker Jens Larsen hans hustru og datter ser på.

Der var jo mange fester i forsamlingshuset, og der blev altid serveret øl eller brændevin, - rød og hvidvin kendtes ikke. - Når så maskinsmeden havde indtaget et passende antal genstande, rejste han sig og begyndte at rydde kopper og tallerkener væk foran sig og bad om

Maskinsmeden i Gundsølille

Egnshistorisk Nyt nr. 2 – 1999 – udgivet af Egnshistorisk Forening i Gundsø

en tom ølkasse, som han satte på bordet. Så tog han fat med begge hænder i bordkanten og stod med benene i vejret, med hovedet hvilende på ølkassen, og der kunde han stå rank som et lys i flere minutter, medens folk jublede. Det var ligefrem noget folk forventede skulle ske, ved alle fester, ellers havde det ikke været en rigtig fest, hvis ikke maskinsmeden havde optrådt med sit solonummer, som han klarede sidste gang til sin 85 års fødselsdag, - han blev over 90 år gammel.

Maskinsmeden fik ret hurtigt egen bil at køre i, men det kneb jo lidt, når han havde fået nogle øller, og engang da en betjent havde noteret ham for slingrende kørsel, måtte Niels Peter til spiritus prøve hos kredslægen, som dengang i 30'erne hed frk. Glud. Hun var en mandhaftig, frygtindgydende dame, som byens øvrighed, og i det hele taget alle i amtet havde stor respekt for. Jeg har mødt hende på min vej til skole i Roskilde, - man var ikke i tvivl om, at det var hende, - hun var en høj dame iført jakkesæt og lorgnetter, slips, lang nederdel, knapstøvler på fødderne og på hovedet en herrehat med skygge. I den ene hånd bar hun en firkantet jordemodertaske, i den anden holdt hun en lille arrig moppe, en såkaldt pekingeser. - Alle hilste ærbødigt på hende og veg tilside for hende, - men maskinsmeden kunde hun ikke imponere. Han overfusede hende og gjorde sig så vanskelig, at hun til sidst sagde: "Sig mig, min gode mand kender de mig ikke". - "Jo Vorherre bevares, når man har set det fjæs een gang, glemmer man det aldrig", svarede han.

Dengang var der også andespil i forsamlingshuset, og vel at mærke ikke som nu, hvor det kaldes bankospil, og gevinsterne er alt muligt andet end ænder. Dengang var ænderne ikke altid slagtede, men det var levende ænder man kunne vinde, og engang ved sådan et andespil havde maskinsmeden vundet en and i en kasse. Det var blevet sent, og alle havde fået en del under vesten, så siger maskinsmeden pludselig: "Jeg tror den er tørstig, vi må have vandet den, men det skal være på et standsmæssigt sted, så jeg foreslår, at vi kører til København og vander den i Storkepringvandet". Som sagt så gjort. De kørte i maskinsmedens bil, men han turde ikke selv køre, så det gjorde hans søn Poul, og foruden maskinsmeden selv var tømrer Christensen, bagermester Kristian Petersen, Gundsølille Mølle, og "den lille Hans", som var gartner med i bilen.

Det var blevet langt over midnat, da de parkerede ved Storkepringvandet, hvor de gav anden en snor om det ene ben, da en politibetjent dukkede op og spurgte, hvad de lavede der på den tid af natten? "Hr. betjent", sagde maskinsmeden høfligt,

"vores and er blevet tørstig, og vi vil gerne have lov at vande den i springvandet", betjenten kløede sig lidt i nakken. "Ja sagde han, det kan der vel ikke være noget i vejen for". - De vandede så deres and, og kørte sindigt videre. Morgenkaffen fik de hos noget familie i Vanløse, hvorefter de trillede hjem og skiltes, -ingen ved hvad der derefter blev af anden, men den er jo nok endt som andesteg på et senere tidspunkt men de personer er nok de eneste i kongeriget Danmark, der har vandet deres and i Storkepringvandet.

En sidste pudsige episode har jeg nylig fået fortalt. Under rådhuset i Gundsølille er der en stor kælder. Rådhuset var førhen brugsforening, lige til først i 70'erne, da Brugsen flyttede til Agerup, hvor den stadig findes til alles tilfredshed; men bygningen i Gundsølille blev solgt til kommunen, som bruger den som en del af Gundsø Rådhus. Nede i denne kælder mødtes somme tider nogle af byens mænd, som kunne lide at drikke en bajer eller to, her kunne de sidde og hygge sig uden at konerne blandede sig.

Engang havde tømrer Christensen, maskinsmeden og uddeler Jørgensen hyggetime, og smeden nåede snart til det stadium, hvor han skulle vise sit kunststykke med at stå på hovedet, og derefter sagde uddeleren, at det kunne han da også. Han tog en bøtte rød maling, som hovedstøtte, men selvfølgelig faldt han ned sammen med malingen, hvor låget røg af, så han fik maling på hænderne og andre steder, så da han gik op ad trappen fra kælderen, satte han den ene hånd på væggen flere steder for at få støtte, og disse røde fingre kunne ses lige til kommunen overtog bygningen og kælderen fik ny maling overalt.

Alt hvad jeg her har beskrevet er kendsgerninger, og de personer jeg har beskrevet er som justitsråden i Gundsølille yndede at sige: "nogle vanskelige krabater at komme uden om".

Käthe Skov Larsen

Foto: Maskinsmedens hus på matr. Nr. 22 midt i Gundsølille. I dag Gundsølillevej 51.